

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

Nærings- og Fiskeridepartementet

Høring ny St.melding.

Adresse: postmottak@nfd.dep.no

Vår dato: 21.10.2022.

Deres sak. 22/5147-1

Deres dato. 6. juli 2022

Bivdu – Høringssvar i behandling av ny St.melding.

Den 6. juni 2022 sendte Nærings- og fiskeridepartementet ut høring på ny kvotemelding, med høringsfrist 07.10.2022. Bivdu har fått utsatt høringsfrist til den 21.10.2022.

I høringsnotatet ble det også varslet at meldingen senere vil bli lagt fram for Stortinget. Selv om høringen er avgrenset til noen aktuelle tema, åpner departementet opp for at også andre aktuelle temaer kan tas opp i høringssvarene og i den nye kvotemeldingen.

Bivdu er tilfreds med at Nærings- og fiskeridepartementet har invitert til en bred høring om aktuelle temaer. Mange av emnene som meldingen omhandler henger nært nøye sammen og er vanskelig – ja, nesten umulig – å drøfte på et selvstendig grunnlag. Dette fører til at det kan være vanskelig å gi et enkelt og kort svar på mange av de problemstillingene som her spørres om.

For sjarkflåten - og ikke minst for sjarkflåten i sjøsamiske områder - vil det være avgjørende å se om ulike ordninger som tilbakefall av strukturkvoter og ressursfordelingen m.m blir tilrettelagts slik at en kan få en fiskeripolitikk som er i tråd med målene som Stortinget har satt for forvaltningen av våre felles fiskeressurser i Havressursloven og Deltakerloven. Dette er noe også Riksrevisjon i 2021 har bemerket, selv om kommisjonen unnlot å nevne statens og Regjeringens plikt som gjrlder fiske i samiske områder – som er nedfelt i internasjonale konvensjoner og i nasjonalt lovverk.

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

Bivdu - Hørings- og konsultasjonspart

*Bivdu*¹ er et samisk ord som betyr fangst, fiske osv.

Bivdu ble stiftet 20. februar 2008 under navn Tana og Omegn Sjølaksefiskeforening (TOS) og registrert i januar 2009. Den 25. mai 2020 vedtok TOS å forandre navn til Bivdu og vedta nye vedtekter med bakgrunn i både ILO konvensjon 169² og SP 27³, med følgende formålsparagraf (§1):

Folket som bor ved sjøen har fra de eldste tider utnyttet fiskeressursene (også laks) i sine nærområder, på grunnlag av sedvanemessige rettsoppfatninger og de prinsipper som her ligger til grunn, herunder nærhetsprinsippet.

På grunnlag av dette, skal Bivdu fremme samers og andres fiskeriinteresser, med de økonomiske, faglige, sosiale og kulturelle anliggende, slik at disse rettmessig får beskatte og utnytte sine marine ressurser og sjøområder, og derigjennom opprettholde og utvikle sin næring (også i kombinasjon med annen næring), og sine samfunn.

Bivdu vil ivareta medlemmenes, befolkningenes og rettighetshavernes medbestemmelse i forvaltningen av de marine ressurser, sjøarealer, samt andre forhold, som berører deres fiskerier.

Bivdu vil fremme bærekraftig forvaltning og beskatning av de marine ressurser, samt en bærekraftig forvaltning av sjøarealer, særlig med hensyn til de marine ressurser.

Fiske som livsgrunnlag skal sikre kontinuerlig samisk bosetting i de tradisjonelle områdene, og på den måten bidra til ivaretagelse og videreføring av samisk kultur⁴. Fiskeri i samiske områder har derfor status som et materielt kulturgrunnlag.⁵

Bivdu har ifølge Sameloven § 4.1 konsultasjonsrett med statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter i alle saker som innvirker eller kan innvirke på fiskernes interesser i sjøsamiske områder.

Bivdu er en organisasjon for fiskere i bl.a. sjøsamisk område som etter deltakerloven 21, siste ledd har rett til fiske med fartøy under 11 meter og kan betegnes som rettighetshavere til fiske. På vegne av disse rettighetshaverne, men også alle andre fiskere i sjøsamisk område krever Bivdu (jf. Sameloven § 4.1):

- ❖ **Rett til konsultasjon med statlige myndigheter i alle saker som fiske, noe som også gjelder saken om ny stortingsmelding.**

¹ <https://bivdu.no/> - Bivdu uttales Bivdo

² ILO konvensjon 169 ble ratifisert av Norge den 20. juni 1990.

³ FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP-konvensjonen) som trådte Norge ratifiserte den 13.09.1972 og trådte i kraft den 23.03.1976.

⁴ Jf. Enstemmig dom i Høyesterett i storkammer av 11. oktober 2021 vs. «Fosensaken»

⁵ Se blant annet forarbeidene til deltakerloven, Prop. 70 L (2011-2012), Endringer i deltakerloven, havressurslova og finnmarkslova (kystfiskeutvalget), (2011–2012), kapittel 10.2.4.

I. Rammebetingelser for den minste kystfiskeflåten

Sjark og kystflåten spiller en helt spesiell rolle i nærings- og samfunnsbygging i fjordene og på kysten i Norges. De fleste av kyst- og fjordfolket vet at denne flåten spiller en særdeles viktig rolle og kan betegnes som selve bærebjelken i svært mange små samfunn. For Bivdu er det derfor overordnet viktig å sikre disse fiskerne og denne flåtegruppen – som gjerne bor nært ressursen – en mulighet til å drive sitt fiske ved å ha en lovfestet rett til å fiske/høste av de ressursene/artene som til enhver tid er tilstede i disse områdene. Dette skaper stabilitet og forutsigbarhet som gjør at folk blir fiskere og bosetter seg i fjordene og på kysten.

Både Havressursloven og Deltakerloven har som hovedmålsetting å legge til rette for å utnytte norske fiskeressurser til å bygge næring, samfunn og aktivitet som gjør hele kysten beboelig. Disse målsettingene skulle ligge vel til rette for å utvikle et fiske og en satsing på den mindre flåte som er med på å gjøre det mulig å bygge småsamfunn langs hele kysten.

Når det gjelder fiske i sjøsamiske områder er behovet for å tilrettelegge for bruk av fiskeressursene enda sterkere, da fiske på svært mange småplasser er eneste næringsaktiviteten i området. Fra Stortingets side har en langt på vei tatt inn over seg de vanskelighetene og utfordringene som fiskere i sjøsamiske områdene har og gjort det mulig for forvaltningen gjennom lovverket å hensynta disse områdene og den sjøsamiske kulturen på en spesiell måte i både i Havressursloven §§ 6, 7 g, 11 og Deltakerloven §§ 1, 1a og 21, fjerde ledd.

Bivdu vil i denne høringen særlig legge vekt på fiskernes lovfestede rett til fiske (rettighetshavere) og de muligheten til fiske som en lovfestet rett gir til å livnære seg av sitt fiske. Beklageligvis har ikke departementet nevnt dette i sin høring, selv om et av hovedmomentene i denne høringen dreier seg om forholdene til fiske for de minste fartøyene under 11m. og da spesielt de som rettighetshavere med en lovfestet rett til fiske.

Bivdu registrer også at Riksrevisjonen i sin rapport om forvaltning av fiske som ble avlevert våren 2021, ikke omtalte oppfølgingen av «retten til fiske for båter under 11 meter» som ble vedtatt i 2012, selv om denne hendelsen kom midt inne i den perioden Riksrevisjonen undersøkte.

I Havressursloven (§ 7 g) slås det fast at forvaltningstiltak skal være med å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur. Bivdu vil i denne høringen be departementet om å følge opp denne paragrafen med direkte tiltak i kvotemeldingen, og med dette sørge for at hensynet til samisk bosetting og kultur blir vurdert særskilt med tiltak som gir praktisk effekt.

Den sjøsamiske kulturen har gjennom mange tiår vært i en særlig sårbar situasjon med knapphet på fiskekvoter, fraflytting og andre strukturelle påvirkninger. Oppfølgingen av kystfiskeutvalget gjennom en lovfesting av retten til fiske i definerte samiske områder og innføring av kystfiskekvota har uten tvil bidratt til en mer positiv utvikling på mange steder, men fortsatt er det store behov for fiskeripolitiske grep og økte kvoter på ulike

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

fiskearter for å sikre det materielle grunnlaget for den sjøsamiske kulturen. Et område som strekker seg fra grensen mot Russland og ned til Trondheimsområdet.

Samtidig må en se på muligheter for å styrke fiskeriene i fjord- og kystområdene, slik at en hindrer at kvoter blir flyttet fra mindre til større fartøy, slik dagens praksis er og som systematisk har pågått i ca. 30 år. Kvoterettighetene må tilligge områdene slik at kommende generasjoner i fjord- og kystområdene også kan drive et fiske som de kan leve av.

Et svært raskt og greit tiltak vil i dag være å øke eksempelvis kystfiskekvoten. Dette er en kvote som ikke lar seg selge og som direkte bidrar til økt rekruttering i sjøsamiske områder og samtidig gir fiskerne en mulighet til å være i yrket så lenge fiskerne selv anser det som forsvarlig, slik det bl.a. er i reindriften.

Samfiskeordningen

Bivdu støtter hovedprinsippet i samfiskeordningen da den kom i 2011 for å styrke sikkerhet for fiskerne på havet. Imidlertid fikk ikke næringa tid å tilpasse seg dette tiltaket før Norges Fiskarlag – året etter i 2012 – foreslo at ordningen måtte utvides slik at en kunne «samfiske med seg selv», noe som sikkerhetsmessig er totalt meningsløst. Fiskeridepartementet fattet stor interesse for forslaget og innførte det umiddelbart f.o.m. 2013. Dette på tross av at de aller fleste mente at forslaget der en skulle samfiske med seg selv ikke hadde noe med sikkerhet å gjøre, og at det var en form for strukturering som var dårlig skjult.

Bivdu anser også samfiske med seg selv som en skjult strukturering, der kvoteeier slapp å gi fra seg 20 % av kvoten til gruppa, slik en må gjøre ved strukturering. I tillegg så ble sikkerhetsordningen der to fiskere skulle kunne fiske sammen, ødelagt. Bivdu er derfor av den mening at samfiskeordningen «fiske med seg selv» avvikles, uten vederlag, da den som har benyttet seg av ordningen har hatt stor inntjening i ca. 11 år (2012-2023), ved å fiske hel kvote. I tillegg kan eier nå selge det ene fartøyet og tjene penger på dette når ordningen avvikles.

Bivdu går derfor inn for at:

- ❖ Samfiskeordningen med seg selv avvikles uten vederlag.
- ❖ Samfiske mellom to personer som eier hver sin båt videreføres, men her må begge eiere som samfisker stå om bord i det fartøy som aktivt brukes under fisket.

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

Trålstigen

Trålstigen er en brukt fordeling av norsk totalkvote (TAC) mellom trål og den konvensjonelle flåte. Etter 2001 har denne fordelingen vært:

- ved en norsk totalkvote på mindre enn 130.000 tonn får konvensjonelle redskaper 72% av totalkvoten, mens trålerne får 28 %.
- ved en norsk totalkvote på 130.000 tonn og høyere utvikles gruppenes prosentandeler lineært til ved en norsk totalkvote på inntil 330.000 tonn, og fordeles med 67 % til konvensjonelle redskaper og 33 % til trål.
- ved en norsk kvote på 330.000 tonn og høyere fordeles gruppenes andeler tilsvarende som ved 330.000 tonn, med 67 % til konvensjonelle redskaper og 33 % til trålerne.

I 2021 gikk Stortinget bort fra denne fordelingen og vedtok en fast fordeling mellom trål og konvensjonell gruppe, og fastsatte en fast fordeling med 32 % til trål og 68 % til konvensjonell gruppe.

Dette verken skjærer eller hensyntar behovene til kystfiskerne og da særlig til den minste flåten, noe som ikke er i tråd med havressursloven.

I tilfelle dagens Storting opprettholder en fast fordeling av TAC til trål går Bivdu inn for at fordelingen blir satt til:

- ❖ Kvoteandelen til trål settes til en fast andel på 26 % av norsk kvote (TAC) – fordelingen gjøres etter fradrag av kvoter som tas fra toppen. Det innføres også leveringsplikt på all trålfanget fisk til landanlegg i Norge (fastlandet) i det området der fisken fanges

Eller

- ❖ Den tidligere trålstige blir gjeninnført med samme trinndeling, men nå med 6 % lavere andel til trål på alle trinn. Det innføres også leveringsplikt på all trålfanget fisk til landanlegg i Norge (fastlandet) i det området der fisken fanges.
Ny trålstige blir som følge:
 - Ved en norsk totalkvote på mindre enn 130.000 tonn får konvensjonelle redskaper 78% av totalkvoten, mens trålerne får 22 %.
 - Ved en norsk totalkvote på 130.000 tonn og høyere utvikles gruppenes prosentandeler lineært til ved en norsk totalkvote på inntil 330.000 tonn, og fordeles med 73 % til konvensjonelle redskaper og 27 % til trål.
 - Ved en norsk kvote på 330.000 tonn og høyere fordeles gruppenes andeler tilsvarende som ved 330.000 tonn, med 73 % til konvensjonelle redskaper og 27 % til trålerne.

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

Fordeling av ressurser til gruppen under 11 meter

Når det gjelder fordeling av torskekvote til fartøy under 11 meter, er det verd å merke seg at en i 2007 flytting skille fra 10 meter og til 11 meter mellom de to laveste gruppene. Dette gjorde at laveste gruppe ble under 10,99 meter og den nest laveste ble 11 – 14,99. Det som er verd å merke seg i denne prosessen var at ca. 8 000 tonn torsk som naturlig skulle følge med båter mellom 10 – 11 meter ned i den miste gruppen ikke ble gjort. Arbeiderpartiregjeringen valgte denne løsningen uten noen god forklaring, selv om dette skapte usedvanlige små kvoter for båtene i den minste gruppen.

Bivdu vil ut fra dette samt i nåværende situasjon foreslå følgende:

- ❖ Torskekvantumet som i 2007/2008 ble tatt fra gruppen under 11 meter i Finnmarksmodellen tilbakeføres i sin helhet til gruppen.

Fordeling av ressurser til åpen gruppe - Rekruttering

Bivdu støtter de forslagene som er kommet frem om at:

- ❖ Det innføres et rekrutteringstiltak i samtlige lukkede fiskeri, der en skal avsette en fast prosentandel på 6,12 % av totalkvoten før fordeling, som skal tilfaller åpen gruppe, etter samme prinsipp som for torsk nord for 62 gr N. Det vil bidra til økt rekruttering i samtlige fiskerier også pelagiske fiske som er helt nødvendig.

II. Gruppeinndeling i kystfiskeflåten og relevante størrelsesbegrensninger

Finnmarksmodellen - videreføring

- ❖ Bivdu støtter forslaget om å videreføre Finnmarksmodellen i gruppeinndeling for kystflåten.

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

Bivdu har gjennom lang tid erfart at hjemmelslengdkvotene har blitt flyttet over til andre lengdegrupper enn der de opprinnelig tilhørte. Dette har bl.a. ført til knapphet og små kvoter i gruppen under 11 meter. For å bøte på dette feiltrinnet i forvaltningen går Bivdu inn for

- ❖ Bivdu går for at båtens lengste lengde sammen med lasteromsstørrelse eller bruttotonn skal benyttes i gruppeinndelingen som ligger til grunn for regulering av fisket.
- ❖ Strukturkvoter, hjemfallsretten og strukturgevinst tilfaller den lengdegruppen som strukturkvotenes hjemmelslengde i sin tid tilhørte. Dette gjelder også ved utskifting eller nybygg av fartøy.

Relevante størrelsesbegrensninger

Å bruke meter som måleenhet og parameter i størrelsesbegrensning i kvotesystemet har gjennom tiden vært brukt med både positive og negative erfaringer. I mange sammenhenger omgås eller uthules disse måleenhetene, og da med helt uventet resultat. En tenker her spesielt på forbud mot fiske for fartøy over 15 meter innenfor Fjordlinjene. Lengdegrensen ble bl.a. satt for at store fartøyene over 15 meter ikke skulle drive sitt fiske i direkte konkurranse med fartøy under 15 meter. Når en i dag ser på et nybygg på 14,99 meter så har denne båten en lastekapasitet som langt overstiger en «gammeldags» båt/skøyte på 15 meter, slik at selv om båten er under 15 meter så er fangstkapasiteten på dette fartøyet å sammenligne med en tidligere båt på 25-30 meter. Dette fører til at den minste flåtegruppen blir å fiske i sterk konkurranse med en båt som er tilpasset et havfiske, noe Arbeiderpartiregjeringen i 2012 var sterkt imot (jf. St.prop. 70L (2011-2012)).

Det er et faktum at utviklingen av kvotesystem med tilgang til strukturvoteordninger og fri fartøyutforming i kystflåten har ført til at flåtestrukturen i kystflåten ikke er så variert som uttalte intensjoner og ønsker fra politisk hold har vært og fortsatt er. Faktum er at en stor del av dagens kystflåte består av fartøy over 28 meter og fartøy under 15 meter.

I overgang til nytt kvotesystem vil Bivdu foreslå at det i tillegg til bruk av lengste lengde i Finnmarksmodellen også angis et mål for båten bruttotonn. Bivdu vil foreslå følgende trinn:

- ❖ Lengdegruppene med tilhørende bruttoregistertonn (BTR):

○ u/ 10,99	○ 0 – 11,99 BTR
○ 11-14,99	○ 12 – 29,99 BTR
○ 15-20,99	○ 30 – 199,99 BTR
○ over 21	○ 200 BTR
- ❖ Det gis ikke lengre mulighet til å flytte grunnkvoter og strukturkvoter mellom lengdegruppene, slik at rettighetene til fiske ikke flyttes fra mindre til større fartøy.

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

III. Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen

For å styrke fjord- og det nære kystfisket anser Bivdu det som naturlig at det er et fellesansvar for alle fiskere å ivareta rekruttering til fiskeriyrket i hele Norge, noe som også omfatter rekruttering til fiske i sjøsamiske områdene. Ut fra dette støtter Bivdu følgende:

- ❖ Videre struktur må stoppes og ikke videreføres, da dette fører til en oppbygging av flåte som igjen fører til:
 - Betydelig økt flåtekapasitet
 - Økt utslipp
 - Sentralisering av fiskerettigheter.
- ❖ Bivdu går inn for den skisserte modell 2, der fordelingen av strukturgevinst må gjøres relativt etter grunnkvote, der hjemfall av strukturkvoteandeler blir tilbakeført til sine opprinnelige hjemmelslengdegrupper og som er i overensstemmelse med de forutsetningene som lå til grunn da strukturkvoteavtalene ble inngåtte. Dette vil også på sikt bedre rammebetingelser for kystflåten, samt skapte forutsigbarhet. Særlig gjelder dette den minste flåten under 11 meter.

IV. Kvotefordeling av nordøstarktisk torsk (NAC) og NVG-sild

Bivdu går inn for følgende:

- ❖ Kvotene til de ulike gruppene i Finnmarksmodellen må ligge fast.
- ❖ Kystfiskekvoten må økes i takt med utvidelse av sjøsamisk område.
- ❖ Kvoten til åpen gruppe, inkludert andre avsetninger, må trekkes fra toppen av norsk kvoteandel, før fordeling mellom trål- og konvensjonell kvote.
- ❖ Kysttorskkvoten (norsk andel) fordeles i sin helhet til kystgruppen under 15 meter

E-post: post@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse:
Rødsvingelveien 35, 9516 ALTA

Til slutt noen ord om Grunnrentebeskatning

Styret i Bivdu har merket seg at både Regjeringen og mange andre støtter opp om innføring av en grunnrentebeskatning for havbruksnæringa, vindkraft og vannkraft. Begrunnelsen er at denne aktiviteten har basis i utnyttelse av fellesskapets naturressurser, og de skal komme fellesskapet til gode.

I fiskeriene gjør den kystnære flåten sin grunnrentebeskatning i form av å være til stede i de fiskeriavhengige lokalsamfunnene og ved å legge til rette for sysselsetting på sjø og land. For den fullstrukturerte havfiskeflåten og mer stedsuavhengige flåten som leverer frosset råstoff kan det være naturlig å vurdere grunnrentebeskatning, på lik linje med de andre næringene som stort sett ikke lever sitt råstoff til produksjon i Norge.

Mvh. Inge Arne Eriksen, leder